

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

27 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componența:

Președinte: Toma Nadejda,

Judecători: Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion, Boico Victor

a judecat, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de către Adjunct al Procurorului General interimar, Dumitraș Marcel, prin care se solicită casarea sentinței Tribunalului militar al Diviziei de Rezervă Altai nr. 26 din 20 martie 1945, în cauza penală în privința lui

Apostol Timofei XXXXX, născut în anul
XXX, originar din sat. XXXX, r-
nul XXXXX, RSSM.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Tribunalului militar al Diviziei de Rezervă Altai nr. 26 din 20 martie 1945, Apostol Timofei a fost condamnat în baza art. 54-3 Cod penal al RSSU (redacția anului 1926), la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în lagăr de reeducare prin muncă, cu interdicții în drepturi pe un termen de 5 ani, fără confiscarea averii.

2. Potrivit sentinței, Apostol Timofei a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru faptul că, pe timpul ocupației temporale de către trupele germane-române, a colaborat active cu cotropitorii, saluta revenirea armatei române, întâlnindu-l cu pane și sare, a participat la arestări, jafuri și executarea cetățenilor evrei, impunea cetățenii sovietici la diferite lucrări, participa la căutarea ostașilor sovietici și a partizanilor, răspândea calomniile despre puterea sovietică și comuniști, adică prin acțiunile sale a comis trădare de patrie, trecând de partea inamicului armatei sovietice, infracțiunea prevăzută de art. 54-3 Cod penal al RSSU (redacția anului 1926).

3. Adjunct al Procurorului General interimar, Dumitraș Marcel, în temeiul art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, declară recurs în anulare, solicitând casarea sentinței cu încetarea procesului penal și reabilitarea lui Apostol Timofei.

În susținerea argumentelor formulate, adjunct al Procurorului General interimar, Dumitraș Marcel a invocat că sentința de condamnare a Tribunalului Militar al Diviziei de rezervă Altai nr. 26 din 05 martie 1945, în privința inculpatului Apostol Timofei au fost adoptate fără a se ține cont de declarațiile

acestuia, precum și de declarațiile martorilor audiați în instanța de judecată, cu încălcarea dreptului acestuia la un proces echitabil.

Astfel, a fost constatat că, instanța de judecată a examinat cauza penală în ședința închisă și în lipsa apărătorului, ce constituie încălcarea art.11 din Declarația Universală a drepturilor omului, potrivit căruia “orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția s a va fi dovedită în mod legal în cursul unui proces public în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”; încălcarea dreptului fundamental prevăzut de art.6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor omului și a Libertăților Fundamentale (CEDO).

În cadrul examinării cauzei în instanța de judecată, nu a fost prezentate probe care dovedesc existența în faptele comise de Apostol Timofei infracțiunii de trădare de patrie, deoarece ele nu confirm faptul că, prin acțiunile sale, a colaborat intenționat cu inamicul fiind mobilizat la lucru în primărie, așa cum prevede dispoziția art. 54-3 din Codul penal al RSSU (redacția anului 1926).

Menționează că, în cazul lui Apostol Timofei a fost încălcat art.7 din Convenția pentru apărarea Drepturilor omului și a Libertăților fundamentale care stipulează că, ”nimeni nu poate fi condamnat pentru acțiune sau omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului national sau internațional”.

Deasemenea susține că în speță data, nu poate exista faptul infracțiunii de trădare de patrie, în cazul în care cetățenia RSSM nu a fost acordată prin naturalizare, dar a fost dobândită ca urmare a anexării Basarabiei de către URSS în anul 1940, astfel că nu a existat o cerere a lui Apostol Timofei care ar prezenta implicita voință a ultimului de apartenență statului RSSM.

Invocă faptul că, de către instanța de judecată, în privința inculpatului Apostol Timofei a fost încălcat inclusiv și art.4 protocolul nr,7 CEDO, care prevede dreptul de a nu fi judecat și pedepsit de două ori, pentru una și aceeași fapta, or față de acesta au fost aplicate două pedepse principale- privațiune de libertate și obligarea îndeplinirii unor munci fizice în lagăr de corectare prin muncă, și interdicție de drepturi pe termen de 5(cinci) ani, ce reprezintă încălcarea Convenției.

Totodată, sentința de condamnare a Tribunalului Militar al Diviziei de rezervă Altai nr.26, din 05 martie 1945, a fost adoptată fără a ține cont de declarațiile acestuia, cu încălcarea dreptului la un proces echitabil, de aceea se impune necesitatea casării sentinței.

4. Judecând recursul în anulare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că recursul urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 452 alin. (1), coroborat cu art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.

Hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

La 30 decembrie 1992, a intrat în vigoare Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Colegiul penal lărgit menționează că, potrivit art. 3 lit. a) al Legii nominalizate, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice în baza deciziilor organelor de stat judiciare sau extrajudiciare pentru: „*activitate contrarevoluționară*”, „*trădare de patrie*”, „*răspândirea unor scorniri calomnioase ce discreditează orânduirea sovietică de stat și obștească*”, pentru alte „*crime de stat*”, pentru „*încălcarea legilor și regulilor cu privire la separarea bisericii de stat și a școlii de biserică*”, „*atentarea sub formă de îndeplinire a ritualurilor religioase la persoana și la drepturile cetățenilor*”.

Sub acest aspect, Colegiul penal reține că, prin sentința Tribunalului militar al Diviziei de Rezervă Altai nr. 26 din 20 martie 1945, Apostol Timofei a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 54-3 Cod penal al RSSU – *trădare de patrie*, în lipsa elementelor infracțiunii incriminate.

Așadar, ținând cont de cele constatate și de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit găsește prezente în speța vizată motive întemeiate de a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă de condamnare a lui Apostol Timofei în baza art. 54-3 Cod penal al RSSU, cu casarea acesteia, iar în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, dispune încetarea procesului penal, din motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală și reabilitarea condamnatului.

Prin urmare, în temeiul circumstanțelor nominalizate, recursul în anulare devine pasibil admiterii, cu casarea totală a hotărârii irevocabile contestate, ca fiind afectată de un viciu fundamental și dispunerea încetării procesului penal, din motiv că sunt prezente circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

5. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), 453 alin. (1), 457 alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admite recursul în anulare declarat de către Adjunct al Procurorului General interimar, Dumitraș Marcel, se casează sentința Tribunalului militar al Diviziei de Rezervă Altai nr. 26 din 20 martie 1945, cu încetarea procesului penal în privința lui **Apostol Timofei XXXX**, condamnat în baza art. 54-3 Cod penal al RSSU.

Apostol Timofei XXXXX este reabilitat în fața societății și reintegrat în drepturi.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **27 februarie 2023**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion

Boico Victor